

Р. В. Пилипчук

Курінь

КУРІНЬ - основна військово-адміністративна одиниця Запорозької Січі; тактичний підрозділ [Легіону Українських Січових стрільців, Армії Української Народної Республіки](#), [Української Галицької Армії](#) та [Української Повстанської Армії](#). Первісно К. називали невеликі тимчас. споруди із гілля, соломи або очерету, які зазвичай зводили на баштанах, пасіках, рибал. і мислив. угіддях уходники-промисловці для захисту від сонця та дощу; згодом - великі хати без кімнат і перегородок, які будували з дуба, липи чи осокору навколо січового майдану і де могли проживати до кількисот козаків (ін. назва - касарня). Частина козаків (залога та новоприйняті) постійно мешкала у К., частина - час від часу. Кожен К. мав назву, найчастіше від назви місцевості, з якої походили козаки, зокрема Полтав., Уман., Канів., Корсун., Батурин., значок або прапор, і вів власне госп-во (у колектив. власності знаходилися шинки, торг. ятки, угіддя, промисли, човни тощо). Кількість К. на Запороз. Січі не була постійною і зростала від 7-ми у 16 ст. до 38-ми у 1-й пол. 18 ст. На чолі кожного з них стояв курін. отаман, якого обирали козаки на 1 р. До старшини належав також курін. хорунжий (опікувався значком або прапором). Курінні отамани завжди залишалися на Січі й відряджали у походи козаків на чолі з наказним курін. отаманом і хорунжим, яким підпорядковували 25-30 осіб. Під час 1-ї світової війни Легіон УСС складався із 2-х К., кожен із яких мав 4 сотні (по 100-150 осіб кожна), та одного напівкуреня. Першою регуляр. укр. військ. частиною періоду Визвольних змагань 1917-21 став [Галицько-Буковинський курінь Січових стрільців](#). К. піхот. частин УГА, Армії УНР й УПА, як правило, нарах. 3 сотні стрільців і тех. підрозділи, однак їхня кількість і склад часто змінювалися (див. також [Буковинський курінь](#), [Гуцульський курінь УГА](#), [Жидівський курінь УГА](#)).

Рекомендована література

1. Жидівський курінь // УГА у 40-річчя її участі у визв. змаганнях (мат. до історії). Вінніпег, 1958;
2. Кузич І. До історії Гуцульського куреня // Гуцулія. 1969. Ч. 2;

3. Яворницький Д. І. Історія запорізьких козаків. Т. 1–3. Л., 1990–91;
4. Дуда А., Старик В. Буковинський курінь у боях за українську державність. 1918–1941–1944. Чц., 1995;
5. Голубко В. Армія Української Народної Республіки: 1917–1918. Л., 1997;
6. Військове будівництво в Україні у ХХ ст. К., 2001.

Бібліографічний опис:

Курінь / Р. В. Пилипчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-51956>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).